

“El MNAC s’hauria pogut acabar abans”

El Museu Nacional d'Art de Catalunya (MNAC) inaugura el 16 de desembre totes les seves col·leccions.

El director, Eduard Carbonell, fa balanç del treball fet i apunta els reptes de futur.

Amb la inauguració de totes les sales del MNAC es tanca una etapa que va començar fa deu anys, quan vostè va assumir la direcció del museu. Faci'm un balanç d'aquesta dècada.

—És el projecte cultural més important d'aquest país. Fins i tot a àmbit internacional. Què ha passat durant aquest temps? Doncs miri, moltes dificultats. Aquest museu s'hauria pogut acabar una mica abans, malgrat les dificultats econòmiques. Potser no ha estat prioritari acabar-lo un cop obertes les sales del romànic i del gòtic. Potser el fet d'haver-hi tres administracions dins el Patronat (estat, Generalitat, Ajuntament de Barcelona) ha alentit el procés.

—Hi ha hagut falta d'entesa entre administracions?

—És més complicat que si fos una sola administració. Però s'han salvat totes les dificultats i, finalment, el dia 16 s'inaugura.

—L'escull més difícil ha estat el finançament?

—Ha estat el finançament, tenint en compte que no és un edifici de nova planta i que té un dimensionat considerable, de 45.000 metres quadrats.

—Al final, quan costarà el museu?

—122 milions d'euros. Si comptem els preus per metre quadrat de moltes infraestructures culturals d'Espanya, fins i tot algunes d'aquí, ja veurà que no és molt elevat.

—Quan va assumir la direcció del museu va dir que si no li donaven els diners que requeria deixaria el càrrec. Els diners han arribat amb molta dificultat.

Això li ha fet plantejar en algun moment la dimissió?

—Sí. Jo vaig arribar aquí amb diners per obrir les sales del romànic i del gòtic. I vaig pensar que mentre avançàvem en aquests dos àmbits tindríem temps suficient per buscar la resta de diners per continuar. Però un cop inaugurat el gòtic, el juliol del 1997, ilavors hi va haver un temps d'aturada, i és quan em vaig plantejar de marxar. Fins i tot vaig parlar-ne amb el president del Patronat d'aleshores.

—I què el va fer quedar-se?

—Que les coses es van resoldre. Llavors van començar els acords, el projectes, i al febrer del 2000 vam començar les obres d'aquesta darrera fase, les que estem acabant ara.

—Amb l'arquitecta Gae Aulenti hi ha hagut una bona relació professional durant aquests deu anys? Perquè, abans d'assumir la direcció del museu, vostè havia tingut moltes discrepàncies amb ella.

—Gae Aulenti és una arquitecta que té idees realment bones, sobretot dirigides al que són les parts públiques dels edificis, que és el que a ella li interessa. Estic molt content de com han quedat les sales.

—Amb què es trobarà el públic a partir del dia 16 de desembre?

—Es trobarà amb un discurs d'història de l'art que abraça mil anys, des del romànic fins al 1940. D'art bàsicament català, però les col·leccions ens permeten fer comparacions amb l'art internacional. Una col·lecció d'art català reforçada pel llegat Cambó, per la col·lecció Thyssen

i per les col·leccions internacionals del propi museu. Aquí mostrem mil anys d'art. Poca broma. I aquest és un fet diferencial importantíssim.

—El fet que el museu inclogui col·leccions que no es poden fragmentar, com la Cambó, la Thyssen o la darrera, la de la Carmen Cervera, és un hàndicap?

—Evidentment jo preferiria una distribució de les obres. De tota manera, si va als museus americans, per exemple, hi ha sales de donacions, de llegats... Això és habitual. Ara bé, aquestes sales no estan al marge del discurs, ocupen espais individuals però dins del discurs general del museu.

—Quan fa deu anys vostè va dir que aquest museu havia d'explicar la història de l'art d'un país...

—Encara ho dic, això.

—Sí, però exactament, quina història de l'art explica? Li dic perquè fa poques setmanes a la Fundació Caixa Catalunya hi havia unes jornades sobre col·leccions i col·leccionisme i es parlava de la idea que els llegats i donacions d'un museu de vegades senten els canons de la història de l'art d'un país. Al MNAC li passa?

—No ben bé. Les col·leccions són prou àmplies perquè això no succeeixi. D'altra banda, els museus han de tenir pressupost per poder comprar obra, per omplir els buits d'aquest discurs.

—Per exemple, la col·lecció Plandiura d'art català ocupa una bona part de les sales. Lluís Plandiura va cuidar molt els pintors noucentistes, però les avantguardes no li interessaven gaire.

—El museu té una bona col·lecció d'escultura d'avantguarda, però molt menys de pintura. I aquest és un buit que s'ha de subsanar. I s'ha d'adquirir pintura d'avantguarda. I en això estem.

—Perquè fins ara el pressupost per comprar obra devia ser mínim.

—Hem pogut comprar poquíssim.

—El museu no té cap Miró en l'àmbit de les avantguardes. Si s'ha d'explicar la història de l'art català...

—Jo penso que el museu ha de tenir, com a mínim, un Miró i un Picasso anteriors a l'any 1940. De Dalí, en te-

"Anem darrere de peces, buscant fórmules que no siguin de compra. Quan s'acabin les obres i el pressupost no se'n vagi tot en les pedres, suposo que el museu podrà comprar."

nim dos. L'any passat vaig intentar aconseguir aquestes peces amb la fórmula que està utilitzant el Reina Sofía i el Prado, que és: pel pagament d'impostos, les empreses compren una obra que donen a l'estat i aquest la diposita en aquests museus. Ho vaig intentar en l'anterior legislatura, però no va acabar bé. Ara s'està tornant a intentar, i sembla que es resoldrà.

—Per tant, el MNAC és un museu acabat, però està viu.

—I tant. Anem darrere de peces en aquest moment, buscant fórmules que no siguin de compra. Ara bé, quan s'acabin les obres i el pressupost no se'n vagi tot en les pedres, doncs suposo que el museu tindrà pressupost per poder comprar. La col·lecció de Carmen Cervera, si no m'equivoco, deu tenir uns deu o quinze anys. També ho haguéssim pogut adquirir nosaltres. Són obres comprades recentment i algunes són peces fonamentals

"Les nostres col·leccions d'art català no estan prou valorades. No parlo del romànic i el gòtic."

de l'art català, per això vam negociar que vinguessin aquí.

—Ara mateix, el museu acaba amb l'escultor Juli González, als anys 40. Queda clar, doncs, que el MNAC acaba al voltant de la Guerra Civil?

—No. En el moment que es va decidir que el MNAC s'acabava als anys 40 s'estava construint el Macba, el Museu d'Art Contemporani, que havia d'iniciar el seu discurs a partir d'aquella data. Però ara el Macba té un discurs propi, absolutament coherent, jo diria fora de la història, perquè el que li importa és la contemporaneïtat. Això fa que ens trobem amb una no-continuïtat entre el Macba i el MNAC. En aquest sentit, hi ha converses des de fa anys amb Borja Vilel [director del Macba] i amb les administracions, perquè algú haurà de reprendre aquest discurs històric que va del 1940 endavant.

—Serà el MNAC?

—Penso que ha de ser el MNAC, és clar, ho pensa tothom.

—I 45.000 metres quadrats són suficients per a tot això?

—No.

—I?

—Hi ha una previsió, que ja he plantejat a les administracions, i quan

estiguem més tranquils la podem reflexionar.

—Cap a on ha d'anar el museu a partir del 16 de desembre?

—S'ha de consolidar. Ja hi ha molta feina feta, però la consolidació s'ha de traduir en un programa de quatre anys, i això és el que em preocupa més ara: el museu funcionant en la normalitat un cop acabat.

—Però quins són els reptes?

—Primer, el museu ha d'arribar al màxim de públic possible i fidelitzar-lo. Segon, el museu ha d'agafar el paper que li confereix la llei de museus d'eix vertebrador dels museus d'art de Catalunya, i, per tant, implantar-se en el territori, a través de museus secundaris, museus col·laboradors, museus associats... I tercer, el museu ha de consolidar la seva relació internacional. Les nostres col·leccions d'art català no estan prou valorades. No parlo del romànic i el gòtic.

—Està dient que Rusiñol, Casas, Mir, Nonell... no són prou coneguts ni valorats internacionalment.

—Sí, i això ho hem de canviar, i això costa, i amb aquest repte ens hi han d'ajudar les administracions. Quina política hi ha hagut fins ara de difusió de l'art català? Què s'ha difós fins ara? L'informalisme, l'art dels anys

60 i 70. L'art del MNAC ha sortit poc a l'exterior.

—En el nou MNAC es contempla la fotografia, però no es mostra ni el cinema ni cap manifestació audiovisual. Fructuós Gelabert no forma part de la història de l'art català?

—Sí, però no ens ho hem plantejat. Parlem d'arts plàstiques.

—Estem davant d'un museu de concepte clàssic.

—Què vol dir amb això? No.

—Sembla que li molesti.

—Hi ha una frase del Josep Ramoneda que diu: "El pitjor que li pot passar a un museu és que es converteixi en una peça de museu." La tinc molt present, aquesta frase. L'espectador d'un museu d'art, majoritàriament, no busca l'aspecte històric, sinó que vol gaudir amb les peces d'art exposades, siguin de l'època que siguin. I l'espectador es mou amb paràmetres d'ara. Ara i aquí tenim fenòmens nous com la immigració o la globalització. Doncs això ens dona una societat absolutament canviant que nosaltres hem d'assumir. Però això és un problema greu, perquè no hi ha una praxi. Hem d'aconseguir-ho amb discursos transversals capaços de relacionar unes coses amb les altres. Per exemple, està molt documentat que l'art islàmic es troba dins de l'art cristià, en l'època del romànic. Doncs aquesta és una lectura que molts dels immigrants que vénen podrien fer.

—I aquests discursos transversals, com els pensa mostrar?

—A través del propi discurs del museu i, sobretot, a través de les activitats que genera el museu a l'entorn de les seves col·leccions.

—M'ha explicat cap a on vol que vagi el museu. I vostè, cap a on anirà, ara?

—Això no ho sé. Consolidar el museu és una feina que encara s'ha d'acabar de fer. Però ja veurem si la faig jo. Pot dependre de mi o de les administracions. Ara el que és important és obrir, i després ja en parlarem.

—Però té ganes d'afrontar aquesta etapa nova?

—Després d'obrir ja en parlarem.